

UNTIARIUS KOZLONY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSES ÉLET ÉBRESZTÉSÉNEK ÉS A ROMANIAI

VISSZAKIADÁSÁNAK A DAVID FERENC EGYSÉGES



Alapította: DR. BOROS GYÖRGY.

A lélek egyháza.

A szentírásban (János ev. XVI. 12, 13.) olvassuk Jézus mondatát, amit tanítványaihoz intéz: „Még sok mondanivalóm van hozzátok, de most el nem hordozhatjátok. Amikor amaz, az igazságnak lelke eljön, elvezérel majd titeket minden igazságra“.

E mondatok azt mutatják, hogy üdvözítő munkásságának Jézus maga is csak előkészítő szerepet tulajdonított. Az emberiség üdvözülésének útján az iránymutató az igazság lelke. Az igazságot az emberiségnek azok jelentik meg, akiknek élete egygyé lett Isten életével. Ezeknek szava Isten ígéje és akarata, Isten akarata.

Az isteni szándék valósággyá tételében Jézus sokkal nagyobb fontosságot ad az Igazság Lelke illetve a Szent Lélek munkájának, mint azt teszik a keresztény teológusok a hittanban, vagy történetik a keresztény élettapasztalatban. S Jézust ebben is félreértették. Azt hitték, hogy ő tökéletes igazságra vezet az emberiséget. Holott ő maga egészen természetesnek tartotta, hogy az Atyához kell mennie s a munkát, amit eddig végzett, azután rá kell bizza a Szent Lélekre, amely helyette tovább dolgozik. Életén és tanításán felülálló történelmi életfolyamatot lát meg, amelyben az igazság lelke világít. Fenséges megvilágítás: az emberi lélek életének felfelé ivelésében az igazság lelke vezet. Az igazság lelke akkor győz, amikor az emberi igazság egygyé lett az isteni igazsággal.

A Szent Lélek, amelyre Jézus megváltó munkájának folytatását bízta, megdönthetetlen bizonyítéka Isten létének. E lélek él, míg ember jár a földön. Él a milliókban, kiknek lelkét mélyen felszántotta a szenvedés, égeti a megpróbáltatás tüze s próbára teszi a halálraitétetés sorsa. Mint üstökös szórja fényét azokon át, akiket az élet tisztító tüze hófehérre a világ világosságává tett. Igéz asszisi Szent Ferenc szavában, követésre szólít Szent Ágoston önmagára találásában, bámulatba ejt Luther erejében, néz le ránk a dévai vár magasságából Dávid Ferenc hitvallásában.

Az Igazság Lelkének tüzeből szakadt ki egy darab parázs a Dávid Ferenc lelkén át, hogy mint örök tűz égjen tovább. Mennyi időn át senyvedt ez a parázs a meg nem értés jégkérgének rétegei alatt! Vagy az üldözés ereje az eszme megváló erejének fokmérője? Aztán életre kelt Szentábrahámi Mihály, Ferencz József, Péterfi Dénes igehirdetésében, megcsendült Murányi Farkas Sándor, Nagy Lajos, Tarcsafalvi Albert lantján, s a szeretet áldozatos szolgálatát hirdeti Augustinovics Pál, Brassai Sámuel és Berde Mózes életében.

A lélek egyháza azoknak gyülekezete, mint a mennyben úgy itt a földön, akik életüket erős kösziklára, az Igazság Szent Lelkére építették. Itt nem több gyülekezetért, nem több bevételért, hanem így imádkoznak: Uram, növeljed a mi hitünket. A hívő lemond az élet minden örömről, az igénytelenség útjára lép, hogy végül is minden vagyonának örökösévé tegye egyházát. A Lélek Egyházának tagjai, hogy megtalálják önmagukat, Jézusért elveszítik életüket.

Kiss Sándor.

A búza és a konkoly.

Alig van a földmivesnek nagyobb öröme, mint tavasszal, amikor kimegyen a zöld mezőbe, körüljárja búzavetését és látja, hogy a verejéssel öntözött barázdákban miképpen növekedik az Isten áldása. Öröme napról-napra növekedik, amidőn látja a vetés szárba szökkenését, majd a kalászvetést, hogy aztán a nyár melege megérlelje a mindennapi kenyeret adó tiszta búzát.

De, amilyen nagy az öröme, ha vetésének gyönyörű fejlődése napról-napra táplálja reménységét, éppen olyan nagy aggodalom tölti el keblét, ha azt látja, hogy a gyom, a fűvis s különösen a konkoly ütötte fel fejét ott, ahová ő becsületes munkával tiszta magot vetett volt. Nem csoda, ha Jézusnak is megragadta figyelmét a földmivesnek emez öröme és aggodalma s ennek hatása alatt született meg a búzáról és konkolyról szóló gyönyörű példázata, mely szerint a gazda tiszta magot vet a földjébe, de valamely ellensége konkolyt hint közéje. Milyen nagy ember- és világismeretről tett bizonyosságot a Mester ebben az egyszerű példázatban s a benne kifejezett erkölcsi tanulságban! Azóta is hányszor ismétlődött meg az emberiség lelki világában a példázat által kifejezésre juttatott tanulság!

Maga Jézus volt a kereszténység legelső magvetője. Valóban tiszta magot vetett az emberiség számára azokban a nagyszerű vallási és erkölcsi igazságokban, amelyek az evangéliumnak a lényegét teszik. Oh, ha a világ megállott volna azok mellett a nagyszerű igazságok mellett, amelyek a „hegyi beszédben“, mint megannyi gyöngyszemek csillognak, mennyire más irányban fejlődött volna a kereszténység történelme! Ha az evangélium szépen indult vetését is nem nyomta volna el a hamis próféták által titkon elhintett konkoly, minő más aratása lett volna a kétezeréves kereszténységnek, mint a minőben része volt és van a soha el nem felejthető világháboruban és következményeiben!

De mindig voltak konkolyhíntők, akik részint önzés, részint hatalomvágy vagy más bűnös indulatból kifolyólag megakadályozni igyekeztek az evangélium szép és tiszta vetésének a kifejlődését. Ebből a célból az Istentől sugalt kijelentést a saját téveszméikkel és emberi gyarlóságából táplálkozó hamis jelszavakkal homályosították el. Ezek, mint a konkoly a búzavetést, elnyomták és akadályozták az evangéliumi igazságok szabad fejlődését.

A konkoly külsőleg szépségnek látszik a búza között. Bár semmi hasonlóságot nem mutat a kenyeret termő búzához, de rózsaszínű szép virágaival megkedveltefi magát s a köznép csokorba kötve, mint a mező egyik szép virágában gyönyörűségét találja. Így ejti rabul a téveszmék és hamis jelszavak csillogása a tájékozatlan embereket, akik az életadó, a lelket tápláló igazságuk mellett hideg közönnyel mennek el, míg a hamis csillogásban, az üres külsőségben gyönyörűségüket találják. Ez az oka és magyarázata annak, hogy az emberiség javát szolgáló eszmék háttérbe szorulnak a káros és veszélyes irányzatok mellett. A gyomot a világ teremtése óta mindig irtja az ember mégis dúsán terem az anyaföldben.

A konkoly gyümölcséről, azokról az apró fekete magvokról, azt mondják a természettudósok, hogy káros és veszélyes mérget tartalmaznak. Ha a galambok felszedik, elszédülnek tőlük, sőt halálukat is okozhatják. Ha a lisztbe kerülnek, a kenyér színét megváltoztatják s mérges tartalmukkal károsan hatnak az ember egészségére is. Ilyen káros és mérges gyümölcsöket teremnek azok a tévtanok is, melyeket a világ hamis prófétái híntenek el az isteni igazságok zsenge vetésébe.

Mindig voltak a lelki világban konkolyhíntők. De különösen mérték felett elszaporodtak napjainkban ezek a hamis próféták, akik téves irányzataikkal akadályozzák Jézus igazságainak a gyarapodását. Ilyenek az ujkori kommunisták, bolsevisták, szájhősök és népámitók, akik hamis jelszavakkal, üres ígérekkel népeket és nemzeteket elszédítenek s a jézusi kereszténység egyszerű és tiszta igazságai ellen fordítanak. Ezért terem ma annyi konkoly ezen a világon, s ezért van annyi lélek a téves és szélsőséges tanok által megmérgezve. Az ilyen konkolyhíntők munkájának az eredménye az, hogy még közöttünk is terjed a vallástalanságnak ez a járványa. Azonban okos embert nem szédítnek meg a nagyhangú ígérek. Ellenkezőleg, minden erejét, tudását és vallásos érzését arra fordítja, hogy irtsa és pusztítsa a konkolyt, hogy annál dúsabban növekedjék s annál több áldást hozzon a világra Istenországának vetése.

Vári Albert.

.....
Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lei. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lei. A rendes- és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egyesület tagjai sorába s díjait rendezze. — Előfizetés külföldre 90 lei. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Egyházközségi főgondnoki székfoglaló.

(Néhai nagyevű főgondnokunknak, Fekete Gábornak a fiát, dr. Fekete Sándor főorvost a Sft. Gheorghe—sepsiszentgyörgyi egyházközség főgondnokává választotta, ki az esperesi vizsgálószek alkalmával az üdvözlésekre felcelve, az alábbi beszéddel foglalta el állását a templomban.)

Nagytiszteletű Vizsgálószek! Kedves Testvéreim! Mielőtt, mint ezen egyházközség ujonnan választott Főgondnoka, ezen reám nézve diszes és megtisztelő állást elfoglalnám, engedjék meg, hogy szívem egész melegével megköszönjem az egyhangu bizalmat, mely ez anyyira kitüntető méltóságot ruházta reám.

Isten különös, de bánatos kegyelme folytán olyan elődnek az örökségét, szép tisztét vehetem át, aki lelke egész melegével az unitárius hit lelkes, igaz, nagy, önzetlen hive volt s akit mintakép gyanánt állíthatunk magunk elé. Vasakaratu, megingathatatlan jellemű, tisztafejű, nyilttekintetű és haláláig fajához, hitéhez görcsösen ragaszkodó nagy unitárius volt ő. Könnyű tehát programomat megállapítanom, ha azt mondom, hogy azon az uton akarok haladni, melyet a mi feledhetetlen főgondnokunk, Útő Aron követett. Legyen nyugalma csendes; hiven őrizzük emlékét.

Engedjék meg azonban, hogy különösképpen, mai idők nehéz fergetegei között, mikor oly előre nem látható változások rémitik meg a békésen élni és dolgozni akaró polgárok lelkét s mikor nem tudhatjuk mire ébredhetünk, figyelmüket felhivjam annak a nagylelkű összetartásnak a szükségességére, melyet csak a vallás által érhetünk el s melyet számunkra csak a mi unitárius hitünk mélységének a megértése és átérzése biztosíthat.

Nem tudom eléggé hangsulyozni, hogy a mi mostani erőnk csak az összetartásban, a nagy lelki közösségben maradhat fenn és élhet tovább. Ha érezzük, hogy együtt vagyunk, hogy közös, mély érzések tartanak fogva, melyek isteni és krisztusi őszinte hitből fakadnak, akkor a pokol kapui sem tehetnek ellenünk semmit.

További programot adjak? Hirdetem a békét, a megértést, az igaz unitárius hitet, mely nem merev dogmákhoz alkalmazkodik, hanem a kor szellemében mindent magáévá tesz, ami helyes. Mert az idő halad és aszerint kell nekünk is alakulnunk. A fejlődést be kell vinnünk a vallásba is s aszerint kell azt megmagyaráznunk. Minden bizodalunk és reménységünk a tudományé és a hité. Az ember jobb és boldogabb világának valóságát fogja az hozni. A mi egyházunk eddig is kereste, ezután is keresnie kell az észszerűséget, ha haladni akar, amit jóakaratulag támogatnunk kell s ami helyes, azt el kell fogadnunk. A felvetődött eszméket és ujtásokat mindig meg kell vitatni, hogy a helyes elvek kialakulhassanak.

A mi vallásunk a szabad gondolatok vallása. Minket az észen és lelken átszűrt tiszta érzések vezetnek. Ezek azt is parancsolják, hogy önzetlenek legyünk. Szeressük és támogassuk egymást. Segítsünk azon, akin segíteni kell. Álljunk a bajba került mellé és ápoljuk a reászorultakat.

Ennek a tudatnak kifejlesztése s általában lelkünk ápolása végett szükséges, hogy templomba járjunk. Szükséges, hogy egymás támogatása végett többször jöjjünk össze, hogy ápolhassuk lelkünk egyensúlyát, megismerhessük egymás gondolatait, kicserélhesük és kiegészíthessük azokat. Erre módot és alkalmat kell keresnünk, mert csak az egyöntetű igaz szeretettől áthatott gondolatok hozhatnak létre igaz és mély kapcsolatokat.

Ezt létrehozni, a társadalmi, emberi és lelki kapcsolatokat fenntartani, ápolni, magukévá tenni: legfőbb vágyam és célom.

Hiszem, hogy ebben a szellemben dolgozva, egymást megértve és megbecsülve, eredményesen munkálhatjuk a közös célt, Isten országát a földön.

Igen Tisztelt Felügyelő Gondnok Ur, Nagytiszteletű Esperes Ur! Az imént hozzám intézett szivhezható, jóságos, igaz szavakat nagyon köszönöm. Végtelenül jól esett az a meleg szeretet, mely azokból felém sugárzott. Az Isten áldja meg érte.

Felügyelő Gondnok ur olyan mozzanatokat is említett, melyek nem hagyhatók szó nélkül. Azok hallatára élém varázsolódik ifju korom, eltelt életem, 4 évi harctéri küzdelmeim, az azutáni állapotok és a mai idők nehéz napjai. Lelkem előtt megujul az a boldog idő, mikor még szegény édesatyám élt, kinek jóságos lelkéről olyan szép szavakkal emlékeztek meg. Meghatottság vesz erőt rajtam s járja át gyermeki szívemet, mikor az én jó apámat állítják élém mintaképiül, amire én egyebet nem mondhatok, mint azt, hogy nyomdokain haladni mindig büszke leszek. A reá való emlékezés elfogulttá tesz és nem enged, hogy erről többet beszéljek. A mély szeretet és ragaszkodás, melyet egyházam iránt belém oltott és nevelt, legfeljebb annak kinyilatkoztatására jogosít fel, hogy az ő szelleme fogva tart s én ebben a szellemben akarom leélni egyházi és világi életemet.

De szólni akarok Hozzád is, egyházközségünk lelkésze, József Lajos tb. esperes, szólni akarok a mi papunkhoz, a mi igazlelkű és mély érzésű hitoktatónkhoz, aki bölcs tapintattal irányítod ezt a kicsiny, de lelkes egyházközséget. Kérlek, légy segítségemre. Megválasztásom alkalmával szíves voltál üdvözölni, de én akkor a meghatottságtól csak pár szóban tudtam válaszolni. Most is csak arra mutatok rá, hogy te ismered minden egyes hived lelkét, számon tartod minden báránkyádat. Beszédeidben ismerteted az Isten nagyságát, a krisztusi hitet, az unitárizmus igazságait. Tarts meg mindnyájunkat tovább is szeretetben, emelj magasabbra lélekből, világosítsd elménket, vezess az Isten utjain. Légy tovább is a mi hűséges pásztorunk, hogy általunk is dalmaskodjék a mi Egy Igaz Istenünk.

Ujjonnan választott fiztikarunkat, a Kebli Tanácsot, az egyházközség minden tagját egyen-egyen és összesen melegen üdvözölöm és szeretettel kérem szíves támogatásukat.

Dr. Fekete Sándor.



Koszoru hugom sirjára.

A tavasz életet hívott elő a földből a temetőben is. Zöld gyepszőnyeg, tarka virágok serege ékesíti a halottak birodalmát, a sírokat. Csak a te frissen hantolt sírod virágtalan, sötét, fekete, komor, édes hugom. Miért kellett épen most menned el közülünk? — kérdezem néma sírodat. Mikor a megújuló élet vidámsága borul rá mindenre, miért borítottál te gyászba minket s hűséges élettársadat, nevető ajku, nefelejcs-szemü kis leánykádát? Miért nem akartad, hogy a benned megcsirázott élet is kibontakozzék s hogy a te anyaságodból is ki-nyíljen az életnek egy új virágszála? *Annak* a megcsirázott életnek könnyelmű elpusztításával miért sodortad magadat is a korai kínos halálba?

A tavaszi napsugár csókjától megtermékenyült föld millió és millió fűszálnak, virágnak, lombkoszorus fának lesz életadó, tápláló édesanyjává s hálás gyermekei mily gyönyörűen ékesítik fel hegyen, völgyön, dombon, sikon, virágos kertben és — a temetőben is a Föld-édesanyját. Minél több virág-gyermeknek ad életet a Földanya, annál szebbé, gyönyörűbbé válik. Csak te nem akartad, hogy egynél több virágszál ékesítsen téged, az anyát.

Most már értjük, tudjuk, miért voltál oly hallgatag, titkolódzó, oly zavart tekintetű egy idő óta. Rövid, sulyos szenvedésed, tavaszi gyors elhervadásod feltörte a titok peccsétjét. Benned is megindult egy új élet fejlődése és te nem akartad, hogy az élet kifejlődjék, teljessé váljen. Megkísértettél, gyenge voltál: nem akartad, hogy egyetlen kis leányodnak testvére legyen s testvér nélkül maradt kékszemű drága leánykádát anyátlan árvává tessed. Miért tessed?

Azt hitted talán, hogyha még egy, vagy több lesz, nem tudod úgy szeretni őt, mint eddig ahogy szeretted? Meg kellett volna tanulnod, hogy az édesanya annál jobban szereti gyermekeit, minél többben vannak. A szeretet az a csodálatos kincs, amely annál jobban nő, szaporodik, minél több felé osztyák. Ki fogja ezután szeretni helyetted, a halott édesanya helyett itthagytott árva leánykádát? Miért hagytad itt őt?

Azt gondoltad talán, hogyha több lesz a gyermek, nehezebb lesz őket nevelni s az életben megfelelően elrendezni? Meg kellett volna tanulnod, hogy több gyermek gondja szorgalmasabbá, igyekvőbbé, takarékosabbá és ezzel egyben erkölcsösebbé és értékesebbé is teszi az anyát, az apát. Ki fogja most már az édesanya gondosságával, önfeláldozásával nevelni, az élet ezer kísértése ellen kellően fegyverezni kis leánykádát? — Miért hagytad itt őt?

Nem tudtál talán elég erős hittel bízni Istenben? Hát nem hallottad elégszer boldogult édesanyáméktól, ki úgy szeretett minket, különösen téged, az egyetlen leányt a testvérek között, nem hallottad-e: Ha Isten gyermekkel áld meg, a maga idején gondoskodik kenyeréről is mindenki számára?! Nem csengett-e füledbe az első és egyetlennek maradt gyermeked keresztelésekor ellhangzott szó: tiz jó gyermek tizszeres öröm, egy rossz gyermek százszoros bánat?

Azt hitted talán, hogy nem tudsz egy gyermeknél többet jó gyermekké nevelni? Férfjed becsületes, vallásos lelkületű, józan életű munkás ember, te a szorgalom, rend, físztaság, szelidség megtestesülése voltál; ilyen szülők csak jó gyermeket nevelhetnek, akárhánnyal áldja meg őket az Isten. Hátha épen az okozta volna a legtöbb örömet, boldogságot, mert ő lett volna a legjobb, akinek nem akartál éle- tet adni még a magad elvesztése árán sem!? Miért tetted azt?

Talán a mai kor bűnös szelleme kísértett meg? Léha, vétkes gondolataikat beléd sugallták gonoszlelkű, rossz barátnék, kiknek a könnyelmű, tartalmatlan dinom-dánomos életmód, bűnös cifrázkodás inkább tetszik, mint a lemondásokban is örömet találó, munkás, komoly élet?

Ugy kell, hogy legyen: megkísértettek a szennyeslelkűek, kik gyűlölik a tisztákat és te gyengének találtattál. Ezért volt titokzatos hallgatásod, állandó zavartságod. Mikor megkísértettek, hát miért nem szóltál becsületes élettársadnak, miért nem szóltál nekünk, hogy erősítettük volna meg hitedet, hogy tudtad volna elűzni a kísértőt: Távozz tőlem, sátán; ne kísértsd Uradat, Istenedet, kinek akarata ellen büntetlenül tusakodni nem lehet!? Mert ime, azok a gyermektelen nők, egy-két gyermekes anyák, kik meggyilkolták a bennük megfogamzott életet, mind-mind magukban hordozzák vétköknek súlyos büntetését: a lelket marcangoló büntudatot és titkolt betegségeket, melyek végigkísérik földi életök útján, hogy állandóan gyötörjék és hogy kiszívják lelkökből a derűt, életkedvet s lehetetlenné tegyék számukra az élet igaz örömeinek megnyerését.

Hirtelen elmulásod megkimélt téged ettől az évfizedeken keresztül tartó lassu hervadástól s a büntudat titkolt súlyos keresztjének hordozásától. De mi lesz kis leánykáddal? Ha majd megtudja ő, — mert biztos, hogy egyszer meg fogja tudni — hogy azért lett anyátlan árva, testvértelen árva, s hogy életének alig zsendülő tavasz kezdetén azért zuhant rá a legzordabb őszutó, mert te, az édesanya, nem akartál neki testvért ajándékezni, akit szeressen, aki szeresse s kivel együtt szeressen téged: vajjon fogja-e áldani emlékedet, szelid kék szemében az áldó emlékezés könnyei fognak-e megcsillani?

Oh, mily borzasztó, mikor az árva szívében, az anyátlanul felnőtt árva leány szívében az átok, a gyűlölet érzete fakad fel az elhalt édesanya iránt, ki itthagya őt bűnös könnyelműség, vagy kísértés miatt, vagy tán, mert gyermekénél jobban szerette önmagát! Ugy-e, ez a gondolat nem villant meg öntudatodban, mikor azt tetted, amit tettél? Ugy-e, akkor nem gondoltál a halálra, amely vigyorgva ott leskelődik minden nő háta mögött, aki azt teszi, amit te tettél?

Bűnös, romlott korszellem áldozata lettél s lett áldozata nevető száju kis leánykád is, aki elfelejtette a kacagást, amióta nincs anyja. Ha áldozat lettél, bár legalább okulnának, tanulnának szomorú sorsodból mások, azok az anyák, kik szintén megkísértettek s kiknek tudniok, megtanulniok kell, hogy a sikoltva védekezni nem tudó, megcsirázott emberéletnek meggyilkolása a legrettegőbb bűn, mely büntetlenül sohasem maradhat.

Sötéten, szomorúan domborul a zöld pázsitos, virágos temetőben a te sirod, örökre eltávozott édes hugom. A sirod göröngyeire hullott könnyek a fekete földből még nem fakaszthattak virágot. Virág helyett e sorokat helyezem sirodra okulásul, tanulásul azok számára, kik mint te, megkísértettek, hogy míg nem késő, imádkozzanak: ne vigy kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól; minden gonosz, bűnös gondolatfól.

Z. S.

X-ik jubiláris ifjusági találkozó Segesváron (Sighişoaran). (Julius 9—11).

Szózat az ifjusághoz!

Tíz szemcse lepergett az idő homok-óráján. Nekünk tiz esztendő. Pedig úgy tetszik, mintha tiz suhanó pillanat lett volna. De egy pillanatban is benne van az örökkévalóság lényege, mint egy cseppben a tenger. S ha a tiz év munkájába bepillantunk, találunk ott örök értékeket; lázas, nagy elhatározásokat, világ-megváltó terveket, léleklobogásokat, melyek, ha a valóság prizmáján megtörve, apró kis színekre bomoltak is, fakult jelentéktelenséggé váltak, magukon hordták egy szent szándék bélyegét, *sors-utunk önzetlen kitaposását, vallásos életünk megrekedt szekerének kiemelését, elavult gondolkodások felfrissítését, lanyhult vérkeringés megpezsdítését, szóval önmagunk megváltását.*

Dévénynél jöttünk be „uj időknek uj dalaival.“ Nem importáltuk ezeket a dalokat, sem nem csempésztük, amit néha szívesen ránk fogtak, itt születtek ezek az erdélyi „buzamezőkön“, ahova „kévét kötni“ jöttünk, ahol harcolva, szeretve, megvetve, győzve, elbukva, de élni akarunk.

Ugy indult meg a mozgalmunk, mint egyszerű székely kaláka, mit nem dobszó toboroz, hanem szomszéd ad tudtul a szomszédnak. Igaz, hogy a kévét uj módszerekkel próbáltuk megkötni s a keresztet uj formák szerint raktuk. Sokan jöttek hozzánk merő kíváncsiságból s komolyan mellénk szegődtek. Sokan egetverő terveket hoztak magukkal s lanyhultan vagy cinikusan félreálltak. Sorunk szakadatlan változott, mint a hullámozó patak árja. De az uj medret kívágvá, megmaradt a „hősies kevés“, mely a Balázs Ferencek harcos lelkétől átitatva küzdött tovább. Ez a harcos lélek ad színt és lendületet minden lépésünknek, ez a sirból is visszaverekszik s kiküzdí a magát. Ezt a lelket akarjuk tüzzé éleszteni s tovább adni e jubiláris találkozón, főleg azért, hogy önmagunkat további küzdelemre buzdítsuk s hogy végtelen és kifejezhetetlen hálaunkat lerójjuk Balázs Ferenc lelke előtt, kit a napokban omló könnyek között tettünk le a sirba. Az ő emléke megköveteli tőlünk, hogy a kidőlt fa helyén uj geszt viritson, pionirulját átfogóbb tervek szílesítsék, álmát valóságok kövessék, messiás-sorsát utódok vállalják.

Ifju testvérem! Ha a megelőző találkozók valamelyikén részt vettél, bizonyára emléket is vittél magaddal. Ez az emlék elszakitha-

fatlanul kötelez, hogy most megjelenjél. És te, akinek még nem volt alkalmad, két kézzel kapaszkodj a jelenlegibe, hogy annak a lelkiségnek, mely ezen a találkozáson magasra csap, részese lehess. Jöjj ifju testvérem zsoltárt tanulni! Emlékezzél! a zsoltár a katakombák mély sötétjébe hitet sugárzott, világosságot derített, gályarabok lelkében szabadságról beszélt s neked egy emberibb jövő kibontakozását hirdeti. Jöjj munkakedvet szerezni. Öltsd magadra a szorgos hangya-lelkületet, azzal a tántoríthatatlan és fenséges meggyőződéssel, hogy vallásodnak világ-missziói hivatása van s ezt a szent küldetést kicsiny körödben neked kell betöltened. S ha jössz, hozd testvéri szivedet! A szivedet hozd, mert mindenk felett erre van szükségünk. Ha erős, izmos együletet képviselsz, hozd azt bizakodással telten, ha egymagadban állsz, készítsd elő a remény számára. Jöjj megosztani e három nap örömét, mely alatt tiz esztendő tapasztalata és tanulsága vetül eléd.

X-ik Jubiláris találkozó részletes műsora és tájékoztatója.

Csütörtök (julus 8) este érkezés és elszállásolás.

Péntek (julus 9) reggel 8-kor: Ima: Nemes Sándor teológus.

1/2 9-kor elnöki megnyitó és beszámoló. Üdvözlések.

Főtitkári, körtitkári, pénztári jelentések, keblü ügyek, stb.

1/2 12-kor „Konferencia-fa“-ültetési ünnepély.

Ima: Nyitrai Mózes, teológus.

Alkalmi beszéd: Rostás Dénes.

Ének: a Tábor.

1/2 2—4-ig ebéd.

4-kor előadás: Dr. Varga Béla: Mit vár az egyház az ifjuságtól. Hozzászólások.

Előadás után városi muzeumok megtekintése.

Este 8-kor vacsora.

Este 9-kor műsoros est tábortüz mellett (a Villa Frankánál).

Egyházi éneke: Hatalmas Isten.

Előadás: Kővári Jakab.

Szóló ének: Dézsi Zoltán.

Rádió tudósító.

Szavalat: Székely Gyula.

Ének: a Tábor.

Ima: Szolga Ferenc.

Szombat (julus 10) reggel 8-kor áhítat.

Ima: Miklós István.

1/2 9-kor előadás: Fikker János: Mit vár az ifjuság az egyháztól. Hozzászólások.

1/2 12-kor előadás: Dr. Kiss Elek: Az unitárius vallás alkalmi és lehetősége. Hozzászólások.

2—3-ig ebéd.

Ebéd után kirándulás a Petőfi siremlékhez.

Műsor a siremléknél:
 Ima: Csongvay Lajos.
 Emlékbeszéd: Kováts Péter.
 Szavalat: Sebe Ferenc.
 Záró ének: Erős várunk.
 Este 8-kor vacsora.
 Este 1/29-kor műsoros est:
 Megnyitó: Simén Dániel elnök.
 Helyi zeneszám...
 Előadás: Dr. Fazakas János.
 Szavalat: Nagy Zoltán.
 Előadás: Lőrinczy Géza.
 Énekel: Bede Emil.
 Bezáró.

Vasárnap (julus II) reggel 8-kor áhítat.

Ima: Elekes Endre.

Utána választások s más adminisztrációs ügyek.

10-kor konferenciát bezáró istentisztelet:

Ima: Ürmösi Gyula.

Beszéd: Gálfi Elek.

Hegedüszóló: Szabó László.

Órsékváltás: Régi elnök kibucszuzása, új elnök bemutatkozása.

Bezáró.

Ebéd: 2-kor.

Ebéd után tarka szórakozás; város nevezetesebb helyeinek megtekintése stb.

Este 9-kor műsoros bál.

Menyítő: új elnök.

Helyi zeneszám.

Előadás: Fekete Lajos.

Góbéságok.

Hegedül: Szabó László.

Ének.

Bezáró szavak.

Az egyes számok bevezetését Filep Imre látja el.

Műsor után tánc reggelig.

Kérelem és tájékoztatás.

Szeretettel kérem a köri elnököket illetve titkárokat, hogy részletes és kimerítő jelentést készítsenek el a múlt évi működésükről, nem hallgatva el az eredményeket és akadályokat. Jó lenne ha a jelentés elején rövid visszapillantást tennének a múltra, fölvázolva tiz esztendő fejlődő vagy hanyatló munkáját. *Minden titkár külön teszi meg a jelentését.* Ugyancsak a titkárokat kérem meg, hogy körükből egy maréknyi „honi földet” hozzanak a „konferencia-fa”-ültetés céljaira.

Szeretettel kérek minden ifjusági együletet, hogy e jubiláris találkozóra legalább egy tagot küldjön ki képviselőnek. Hogy valóban hoz-

zunk létre egy egyetemes találkozót. A költségek fedezésére ezer és egy alkalom kínálkozik. Egy népesebb falusi együletben, ha minden tag 3–4 tojást áldoz, kikerül a képviselő uti költsége. Viszont a képviselő meghozhatja a további anyagi és időbeli áldozatot. Ennyit jogosan elvárhatunk egymástól, unitárius sors-közösségünk érdekében.

A régi, kedves „beugró“ szereplők figyelmét minden külön megkeresés nélkül felhívom arra, hogy közreműködésükre ez alkalommal is számítunk. Általában minden szólóénekes és jó szavaló készüljön alkalmi szereplésre.

Az elszállásolás és kösztozás kérdését az egyházközség vezetősége oldja meg. Elszállásolás a hiveknél. Minden résztvevő kéri, hogy szándékát legkésőbb július 1-ig jelentse be a segesvári (Sighișoara) lelkészi hivatalnak, mert csak így tudunk nyugodtan előkészülni s mindenkinek, a kívánalmak szerint, a rendelkezésére állani.

Megérkezők a lelkész irodán nyernek tájékoztatást és irányítást. A parochia az állomástól alig van egy pár száz méterre, bárki idegen könnyen megtalálhatja.

Segesvár (Sighișoara) a fővonal mellett fekszik, vasuti gócpont, minden irányból könnyen megközelíthető, állomásában minden vonat megáll. Különben a legfőbb s végállomás, hová minden öntudatos unitárius ifjunak be kellene futnia, a testvériség jegyében lezajló találkozóra; ahová hangsúlyozott szeretettel hív és vár benneteket,

Lupeni (Lupény), 1937 május havában.

Simén Dániel
ifj. csnék.

Gyermek álmai.

Mit álmodál, mondd, szívem gyermeke,
Ki oly mosolyogva kelsz?
Talán kis özet láttál zöld mezőn?
Anyádnak mit felelsz?

»Mennyben valék álmomban, jó anyám,
Elvittek angyalok.
Ott szebb a rózsza, tisztább a patak,
Zengőbbek a dalok.

Aztán a földre jöttem, jó anyám,
Szárnyán angyal hozott.
Te már kerestél engem a mezőn,
S hozzád futék legott.

Ó hagyj aludni, altass el megint,
Korán felkelni még;
Majd égbe visznek angyalok,
Oly szép belül az ég.«

Mit álmodtál, szólj, keblem magzata,
Hogy most kőn nyázza kelsz?
Tán angyalid nem jöttek érte el?
Anyádnak mit felelsz?

»Mennyben valék én álmomban megint,
Elvittek angyalok,
Ott szebb a rózsza, tisztább a patak,
Zengőbbek a dalok.

Majdan a földre vágytam, ugy mint
Először álmodám,
S nem volt szabad többé leszállanom,
Hozzád kedvelt anyám«.

Vachot Sándor.

Hála.

Anyák napja van ma,
 Be ragyogó szép nap.
 Minden édes anya
 Csókot ad, csókot kap.
 Csókolja gyermekét,
 S csókolja a gyermek.
 Tiszta szeretetben,
 Mind versenyre kelnek.
 Ebben a versenyben,
 Mégis győz az anya.
 Győzelemre viszi,
 Lelkének hatalma.

E hatalom előtt,
 Kösziklák ledőlnek.
 Nincs égő fájdalma,
 Semmiféle tüznek,
 E hatalom előtt,
 Királyok hódolnak,
 Minden anyakezet,
 Fehérre csókolnak.
 Csókoljuk meg mi is,
 Édes anyánk kezét,
 Háláljuk meg igaz,
 Forró szeretetét!

Szeretni kell.

A szivek oltárin ma szent tüzek gyulnak,
 Gyermekehódolatok, imára borulnak.
 Kezek kulcsolódnak ég felé emelve,
 Áldó könyörgést mond millióknak nyelve.
 Millió gyermeknyelv áldó imádságát,
 Angyalszárnyak viszik, Isten elé tárják.
 És aki meghallja s nagy gondja van rája,
 Hogy beteljesedjék mindenik imája.
 Az egyik azt kéri, hogy aki nevelte,
 Aki mellette volt napeste, napkette,
 Ne érezzen bánat-nyomoruság terhét,
 Hiszen ő örömmel egyebet nem nyerhet!
 A másik azt kéri, könnye soh se legyen,
 Annak, aki most is oly forrón, melegen
 szereti, gondozza, félti, becézgeti.
 Hiszen boldogságnál nem járhat más neki!
 Az egyik azt mondja: „Uram, én Istenem!”
 Rajta kívül senkim, senkim sincsen nekem,
 Ő az egyedülim, s én a mindensége,
 Ne legyen nehezebb szegény özvegysége.
 A másik felzokog, kis szívét kitarva,
 „Tekints reám uram, én kérlek az árva,
 Áldd meg azt a földet, hol a keze porlad,
 Az a kéz, mely többet lágy kenyeret nem ad!
 Mindenik csak jót kér, mert csak azt kell kérjen,
 A szivek oltáran ma szent tűz kell égjen!
 Ma minden gyermek-szív csak nemesre lobban,
 És szeretnie kell melegen, forróban!
 Szeretni valakit, aki jó, hü és szent,
 Akiért az imát, meghallja az Ur fent,
 Aki a gyermekért feláldozza magát,
 Szeretni kell szívből az édes jó anyát!

Vári Domokos.

„Ép testben ép lélek“.

Az új nemzedék mai nevelése, sok tekintetben keresi az utat és lehetőségeket, hogy erkölcsileg, értelmileg és egészségügyi szempontból egyaránt, minél jobb, emberi mérvadás szerint minél tökéletesebb, tudásban gazdag erkölcsi jellemeket neveljen a jövő társadalmának. E kijelentésnél azonban önkénytelenül jut eszébe nemcsak a nevelőnek, hanem minden gondolkodó embernek a nagyszerű, régi latin közmondás: „Mens sana in corpore sano“. Mert valóban: erkölcs és tudomány csak egészséges, ép testben található termékeny talajra. Hány, fájdalmasnál fájdalmasabb eset bizonyítja az emberiség fejlődésének történetében, hogy a máskülönben kiváló szellemi adottság a testi gyengeségből származó lelki rosszindulat rabjává lett.

Már pedig ha valaha, úgy ma igazán szükségünk van, különösen nekünk unitáriusoknak arra, hogyha számszerint nem is sokan, de *testi és lelki minőség szempontjából* meg tudjuk állani helyünket az élet harcának sokszor bizony igazságtalan részeiben is.

Egy tény: nekünk nincs szükségünk csenevész, testileg gyenge nemzedékre, hiszen ennek természetes eredménye a lelki rugékonyság hiánya. Nekünk életerős, az életet szerető, lelkesedni és dolgozni tudó nemzedék kell. Ennek alapfeltétele pedig kétségtelenül az ifju testi egészsége, mert, amint Spencer mondja: „A lelki cselekmények alapját idegbeli funkciók teszik“. Tudatában lévén ennek, igyekeznek a nevelés irányítói minél több súlyt fektetni az ifjuság egészségügyi nevelésére, ezért vezetnek be újabb és újabb intézkedéseket s intézményeket, hogy minél alkalmasabbá tegyék a testet a lélek és értelem művelésére. Ennek eddig tudott vagy nem tudott, de kétségtelenül egyik nagy akadálya volt az ifjuság *fogazatának gyengesége és betegsége*. Erről meggyőződve a hozzáértők, lett a fogkezelés olyan probléma, mely mindinkább foglalkoztatja ma már kultur-nemzet nevelésügyének vezetőit. Ez érthető is, mert a *fogszű a legelterjedtebb nép-betegséggé vált, ami ellen küzdeni az iskola-fogorvosi intézmény bizonyult a legalkalmasabbnak*.

Iskola-fogorvosi intézetek a nyugati államokban jó három évtizede el vannak terjedve, legmodernebb a működésüket egységesen irányító svéd iskolatörvény, mely szerint még a tanyai elemi iskolás tanulók fogai is rendszeresen és kötelezően kezeltetnek. Németországban alakultak az első intézetek és a többi nyugati kulturállamokban is ma már ott tartanak, hogy az ifjuság százezreinek fogazatáról gondoskodnak. Célja ez intézeteknek az, hogy egy iskola-fogorvosi intézmény keretébe tartozó minden egyes tanuló egészséges, állandó fogazattal és a fogápolást megszokva kerüljön ki az iskolából. Hogy ezt megvalósíthassák, arra kellett törekedni, hogy rövid ideig tartó, kicsiny energiát igénylő beavatkozással állandó és tartós eredményt lehessen elérni. Ez pedig csakis az u. n. *tervszerű fogkezeléssel* lehetséges, vagyis a tanuló ne akkor kerüljön kezelés alá, mikor már több ülést igényel az erősen fönkrement fog megjavítása, hanem a legfelületesebb fogszű esetén pár perces beavatkozással vegyük elejét a későbbi nagyobb bajnak.

Találtatott már olyan megoldás is a fogorvosi intézmény beszerzésére, hogy az iskolák saját kórházukban állítottak be fogorvosi rendelőt készpénzfizetésű orvossal s a diákok oda járnak kezelésre. Természetesen nem ez az egyetlen megoldás. Egyes államokban számos külön fogorvosi intézetet létesítettek, ahol sok ezer tanulónak gondoskodnak a fogkezeléséről.

A munka menete az, hogy az iskola igazgatósága által kiállított névsorok alapján tanév elején fogorvosi vizsgálatot tartanak osztályonként, minden egyes tanuló fogazatának ellenőrzése céljából. Akiknél a legcsekélyebb romlás van, az év folyamán kezelés alá kerülnek úgy, hogy a tanév végéig minden tanulónak a foga rendbehozassék. Az elvégzett munkáról nyomtatványokon az orvos napi, heti, félévi és évi kimutatást készít.

Annak feltárására, hogy mennyi kívánnivalót hagy maga után ifjúságunk testi egészsége a fogazat szempontjából, személyes tapasztalat alapján szerzett bizonyosságot hozunk fel: megvizsgáltuk székelyföldi főgimnáziumunk és gazdasági iskolánk tanulóinak fogait és egyetlen egy sem volt, akinek romlott, vagy legjobb esetben javított foga ne lett volna, de vannak 10—16 rossz foggal bíró tanulók is, akik ugyszólván már enni sem tudnak. *Átlagban 6 rossz fog jut egy tanulóra.* Az a szomorú, hogy éppen a rágó zápfogak romlanak először és innen feltartóztathatatlanul megy egyik fogról a másikra a betegség, míg végre egyetlen fog sem marad épen. Ez a szomorú sors vár minden tanulóra, ha valamit nem teszünk. Itt van együttes munkára szükségünk: *a szülők, a tantestületek és az orvos részéről!*

De tehetünk-e ellene valamit és ha igen, mit?

Nagyon könnyen, hiszen csak át kell vennünk a nyugati kultur=államoknak már évtizedek óta fennálló és részleteiben is jól kidolgozott iskola=fogorvosi intézményét. A nyugati államokban már az óvodásoknál kezdődik a kötelező intézeti fogjavítás és tart az összes iskolai évek alatt, tehát a középiskolába már jó foggal iratkoznak be és jó foggal végzik is be azt. Ezzel szemben nálunk mi történik? Nagyon kicsi a százaléka azoknak, akik megjavíttatják romlásnak indult fogaikat. Iskola=éveik alatt szenvednek a fogfájás miatt, rágni jól nem tudnak, ami egész fejlődésükön és tanulmányi előmenetelükön is meg látszik. Amikor végre a tanuló az iskolák befejeztével nagynehezen kenyérhez jut, nincs mivel megrágnia és ha élni akar, a fogait kell elsősorban megjavíttatnia, ujjakkal pótolnia, ami pedig súlyos ezrekbe kerül és felemészti jó néhány havi jövedelmét s mégsem olyan tökéletes, mint amelyeket az Isten adott és amelyeket egy kis töméssel kezdetben megmenthetett volna. Ezért azonban *nem a tanuló a hibás, hanem a szülő nemtörődömsége és az iskolák ezirányu szerveztlensége.*

Ha a nyugati államok iskolái meg tudták valósítani, akkor mi is meg tudjuk csinálni, *még akkor is, ha erre nincs pénzünk*, mert megvalósíthatjuk anélkül, hogy intézeteink költségvetését a legkevésbé is megterheljék vele. Például: minden tanuló fizessen évi 200 leit az iskola=fogászat céljára és ebből az egész intézmény fenntartható.

Az a 200 Lei egy darab fog tömésének az ára, ezzel szemben pedig a tanuló kap 6—16 fogtömést, tehát jó befektetés. Az iskola pedig nagyjelentőségű, úttörő kulturális és közegészségügyi intézményt létesített, anélkül, hogy neki tulajdonképen pénzébe került volna s hálás lesz érte úgy szülő, mint tanuló és méltó elismerést kell, hogy nyerjen a nevelés ez egészségügyi ujitásával, mely e sorok írójának szerény véleménye szerint valóban megérdemelné, hogy beszervezésével iskolánk vezetőségei a legbelsőbban foglalkozzanak.

Az említett javaslat is egy módja volna az iskola-fogorvosi intézmény beszerzésének, természetesen azonban nem ez az egyetlen lehetőség. A lényeg az, hogy valamilyen formában gondoskodjunk az ifjúság egészségügyi nevelésével kapcsolatban erről a minden kétséget kizáró nagy horderejű kérdésnek gyakorlati alkalmazásáról.

Szinte lehetetlen, hogyha a szülők megkapják az iskoláktól a szükséges felvilágosítást gyermekeik egészségügyi nevelésének jelentőségéről, elzárkózzanak az anyagi hozzájárulástól, habár Márton Áron az „Iskola” 1935—36 III. évf. 1—2 sz.-ban irt „Iskola kitárt ajtókkal” c. vezércikkében fájdalommal állapítja meg, hogy a „szülők nemtörődömsége, vagy megnemértése miatt elég sokszor kárba vesz az iskola minden fáradsága”.

Örömmel említjük meg, hogy a székelyföldi főgimnáziumunk és gazdasági iskolánk igazgatóságai behatóan foglalkoznak az iskola-fogorvosi intézmény beszerzésének gondolatával és minden remény megvan arra, hogy a megkezdett munkák eredménnyel fognak járni.

Általában véve elsőrendű követelmény kell, hogy legyen az intézeti orvosnak az eddigénél sokkal behatóbb érintkezése a tanuló ifjúsággal és valóban tényezőjévé kell lennie az új nemzedék nevelésének. Meg kell vallanunk azonban azt is, hogy ilyen körülmények között gondoskodni kell az iskola-orvosok munkájának megfelelő javadalmaszáról is, mert „az apostolnak is enni kell és a nevelő is ember és vannak ámbíciói.”

A nevelés e nagyjelentőségű ügye: az iskola-fogorvosi intézmények létesítése, megérdemelné, hogy a külföldi példával — mutatis mutandis — mi is kísérletet tegyünk. Az anyagiaknak igen szűkében vagyunk, de azt hisszük, hogy egy megfelelően átgondolt terv megvalósítható volna és megérné még az esetleges áldozatot is.¹

Balázs Zsigmond.

Érettségi találkozó. A cluj-kolozsvári unitárius főgimnáziumban az 1887-évből érettségizett „ifjak” 50 éves találkozót tartanak a főgimnáziumban, 1937 június 20-án, vasárnap. A templomi szolgálatot teljesíti: Kovács Imre osztálytársunk. — Felkérem a tanuló társainkat, hogy e ritka alkalommal szíveskedjenek mind megjelenni, mert névsorolvasás lesz s a távolmaradottak igazolását a megjelentek nem fogadják el.

Hadházy Sándor osztálytárs.

¹ Ezt a komoly cikket az érdekeltek: az iskolák előljárói és a szülők figyelmébe ajánljuk.

Az Unitárius Teol. Akad. Önképzőkörének missziós kirándulása Bihoria—Biharba.

Önképzőkörünk dr. Kiss Elek és Útő Lajos tanár utak vezetésével élményekben és eredményekben gazdag kirándulást tett május 1—3 napjaiban a bihari új, unitárius egyházközségbe. A kiránduláson résztvett a Teol. Akad. minden rendes és Márkos Albert rendkívüli hallgatója. Szombaton reggel, május 1-én indultunk vonattal és még a délelőtti folyamán megtekintettük Oradea—Nagyvárad nevezetességeit — ahol utunkat a program szerint megszakítottuk — az ottani leányegyházközség két lelkes tagjának irányítása mellett. D. u. 2 órakerészes gépkocsin indultunk Félix és Episcopia Bihorului—Biharpüspöki fürdőhelyek meglátogatására. E kellemes délutánt a leányegyházközség hiveinek, de főképen dr. Barla József helybeli gondnoknak önzetlen áldozatkészsége tette lehetővé számunkra, amiért mindig hálásan fogunk oradeai—nagyváradai testvéreinkre gondolni. A bihori—bihari állomáson számosan jelentek meg fogadtatásunkra Komjászegi Géza lelkészes az élükön. Vasárnap folyamán két műsoros istentiszteletet tartottunk. D. e. Szolga Ferenc (IV. é.) mondott lélekiemelő imát, a közéneket a Teol. Akad. énekkara énekelte, mely után Benedek Gyula (IV. é.) tartott hatásos egyházi beszédet. Székely Gyula (I. é.) Reményik Sándor „Pilátus” c. versét szavalta el megrázó erővel. Lukácsi Mózes (IV. é.) szépen felépített üdvözlő beszédet intézett bihor—bihari unitárius testvéreinkhez, akik részéről Komjászegi Géza lelk., Kukky Olga nőegyleti elnöknő és egy iskolás leányka válaszoltak szívből jövő, meleg szavakkal. Végül dr. Kiss Elek teol. tanár könynyekig megható beszéddel zárta be délelőtti ünnepszenteelésünket. Közvetlenül istentisztelet után az egyik egyházfi elhunyt édesanyjának temetésén vett részt önképzőkörünk ifjúsága néhány énekszámmal. A temetési szertartást dr. Kiss Elek teol. tan. végezte. Közébed után, melynek költségét az egyházközség fedezte, a délutáni istentisztelet vette kezdetét. Imát mondott Kiss Zoltán (III. é.), közének helyett a Filep Imre—László Attila—Nemes Sándor—Urmössy Gábor teol. hallgatókból álló kvartett szerepelt szép sikerrel. Nagy Ferenc (III. é.) magasan szárnyaló, költőies hangú beszéde után Márkos Albert rendkívüli hallg. hegedűjátéka gyönyörködtette a közönséget. A Teol. Akad. énekkara „Babilon vizei mellett” c. dalt adta elő, majd Nyitrai Mózes (IV. é.) „A vallás, mint életformáló erő” címen tartott érdekes felolvasása kötötte le a hallgatók figyelmét. Utolsó számként Sebe Ferenc (II. é.) Reményik Sándor „A legszebb szó” c. versét szavalta el. Este táncal egybekötött műsoros estélyt rendeztünk. Elnöki megnyitót mondott Benedek Gyula (IV. é.). „Ít születtem” c. Petőfi dalt adta elő a Teol. Akad. énekkara. Dr. Kiss Elek teol. tanár „Jézus követelése” címen mélyenszántó, gondolatdús előadást tartott, mely egy szersmind az estély magvát is képezte. Bodor András (IV. é.) a Teológia költőiből, Köntés Béla, Simonyi György, Jakab György, Nagy Ferenc és Székely Gyula hallgatók verseiből olvasott fel. Márkos Albert rend. hallg. ez alkalommal is szokott rutinjával és művészi

könnyedségével játszott hegedűjén. A Teol. Akad. énekkara két magyar dallal aratott általános tetszést. Végül Bodor András (IV. é.) mondott bezáró beszédet. Az egyes számok közötti szüneteket Filep Imre (I. é.) humoros konferansza töltötte ki.

Hétfőn d. e. Bereczky Dániel gondnok édesanyjának temetésén vettünk részt teljes számban, mely a ref. egyház szertartása szerint folyt le. Őszinte együttérzéssel osztoztunk gondnok afia gyászában, annál is inkább, mert ez a szomorú eset távol tartotta őt ünnepléseinktől és csak az elbucsuzás pillanatában lehetett velünk egy kevés ideig.

A yasnapi ünneplések és együttlétek alatt mindvégig éreztük, hogy megtaláltuk a lelki kapcsolatot a közönséggel, melynek soraiban más felekezetbeliek is nagy számmal foglalnak helyet. Éreztük, hogy ennek a lelki kapcsolatnak bihoria—bihari festvéreink is tudatában voltak, ami boldoggá tett minket, mert tudtuk, hogyha így van munkánk nem maradhat eredménytelen. Az alatt a kevés idő alatt, míg ott voltunk, megszerettük az ottani embereket és azt a mesesépségű, délibábos rónát, mely végtelenül nyulik a láthatár messzeségébe és amely olyan szép lelkű, egyenes jellemű embereket képes kitermelni. Most visszagondolva mindarra a sok szépre és jóra, amit ott nyertünk, e helyről is köszönetet mondunk új unitárius festvéreinknek szíves vendéglátásukért és csak arra kérjük őket, szeressék helyettünk is azt a földet, melyet mi oly ritkán láthatunk. És szeressék azt a vallást, mely mindinkább vérükké válik és lelkükben hovatovább mind ragyogóbban kikristályosodik.

Van tehát az érchegeyeken túl egy talpalattnyi föld, ahol az unitárius hit gyökeret vert, van egy lélekben szilárd, friss vérkeringésű unitárius egyház, mely fényesen bizonyítja, hogy vallásunknak van jövője, lelkeket hódító és magasba lendítő ereje. Adjon ez a tudat erőt, kifartást, lelkesedést minden jó unitárius lelkébe, hogy így a bihoria—bihari egyházközösség már most megtehesse áldásos hatását a sok ezernyi unitárius lélek-közösségre.

Sebe Ferenc.

Meghívó. A Cluj-dobocai—kolozsdobokai unitárius lelkész körnek 1937 évi június hó 7.-én, d. e. 10 órakor az Unitárius Kollégium II. emelet 17. számú szobájában gyűlése lesz, melyre ezennel tisztelettel meghívjuk a tagokat és érdeklődőket. Cluj—Kolozsvár, 1937 május hó 20. Az Elnökség. — *Tárgysorozat:* 1. Elnöki megnyitó. Benczédi Pál. 2. A teol. kérdések tanulmányozása. Dr. Varga Béla. 3. Missziói ügyünk. Ürmösi József. 4. A D. F. E. átirata. 5. Esetleges indítványok.

Felhívás. Az Unitárius Teológiai Akadémia Igazgatósága elhatározta, hogy Balázs Ferenc néhai tanítványa nevére emlékalapot létesít, melynek jövedelméből a falufejlesztés tárgyköréből kitüzendő pályamunkákat fogja jutalmazni. Felkérjük Balázs Ferenc barátait és tisztelőit, hogy akik a fenti alap gyarapítására koszorúmegváltásként kisebb-nagyobb összegeket óhajtanak küldeni, címezzék küldeményeiket az Unitárius Akadémia Igazgatóságához. (Cluj, Liceul Unitarian). Az adományokat a lapokban nyújtázní fogjuk.

Kováts Péter: „Tükör előtt“ című kötetéből.

Olvasóink már előnyösen ismerik, a fiatal tanító költőt, Kováts Pétert, mert néhány jól gördülő verse már a lapunkban is megjelent. „Gyónás“ című kötete után most újból egy csinos, tartalmas könyvvel lépett a nyilvánosság elé, melyhez Wesselényi Miklós báró irt ajánló előszót. A kötetben különböző, eltompított hangu ifjui vágyak, lázongások érezhetők ki, de találhatunk a vallásos megnyugvásra s gyermeki hálás szeretetre is szép példákat. Ezekből idézzük a következőket:

Hittéritő-asszony.

Nagyanyám emlékének.

**Elfáradt gyermeke hiterős családnak
Galád, hittaposó szülője száz vádnak,
Nem jártam templomba, nem hallgattam imát,
Gyűlöltem vagy untam papot, liturgiát.**

**De egy asszony arcát ma is tisztán látom,
Amint felragyogva misztikus imákon,
Hazajött, ölbevett panaszos szeliden,
Kisjézusról beszélt, hogy ébressze hitem.**

**„Elkisérsz Vasárnap ugy-e te is lelkelem?“
Kérdezte meg végül, én nemmel feleltem,
Néha megigérttem, még sem mentem vele,
Ő a hittéritést százszor újra kezdte.**

**Ez a szent hitjáték éveken át tartott,
Amig egyszer sirón szóltak a harangok,
Azóta gyakrabban járok a templomba,
Ő tudom mosolyog lenn a koporsóban.**

Egykor és most...

I.

**Az én édesanyám mosolygó vig asszony,
dalolva jön reggel, hogy a puha ágyból
munkára riasszon.**

**Zajosan jön s nekem úgy tűnik fel kábán,
hogy nesztelen lépked, pedig két nagy csizma
harangoz a lábán.**

**Hangosan költöget, megcsókolja arcom,
azt hiszem, hogy álom s alig, hogy tovább megy,
ismét mélyen alszom.**

II.

Az én édesanyám töprengő, bus asszony
félve jár a házban, hogy késő álmomból
nehogy felriasszon.

Halkan lép be hozzám, de én fájón, kábán
ugy hallom, hogy dőnget, pedig nesztelen jár,
cipő sincs a lábán.

Reggelivel lép be, azt hiszi, hogy alszom,
nem csókol meg, kimegy s nekem valamiért
könnyes lesz az arcom.

Ha . . .

Hogyha asztalodra
Ritkán kerül étel,
Hogyha könnyes szemmel
A távolba nézel,
Emlékezz azokra,
Kik koldulni járnak
S kihulló könnyeid
Könnyebbekké válnak.

Hogyha a sorsoddal,
Nem tudsz kibékülni,
Ha a csapásokat
Már nem bírod tűrni,
Emlékezz Jézusra,
Ő erőt ad neked,
Hogy ne láss meg mindent,
Csukd be néha szemed.

Hogyha gyilkos szándék
Tombol sziveden át,
Ha bucsulevélhez
Készited a pennát,
Emlékezz anyádra,
S az ő ijedt arca
Uj erőt, uj hitet
Nyujt a nehéz harcra.

Esküvő. *Komjászegi Géza* bihoria-bihari lelkész és *Kuky Olga* május hó 30-án házasságot kötöttek. Az egyházi áldást dr. Kiss Elek teol. tanár adta az ifjú párra. Az ifju párnak örömet, boldogságot kívánunk, hogy missziói tevékenységüket zavartalanul, sikerrel folytathassák egy hosszú boldog életen át.

A fágáraş-fogarasi unitárius egyházközség július elején szándékozik megünnepelni az egyházközség fennállásának ötvenéves jubileumát. 1887-ben alakult leányegyházközséggé és mint ilyen, az olthévízi—hoghízi egyházközséghez tartozott. 1912-ben templomot épít. A fennálló szép lelkészi lakás és templom épülete az idén 25 éves. — Kérjük a nagyérdemű közönséget, hogyha valaki az egyházközség történetére vonatkozó adatokkal rendelkezik, azt lelkészi hivatalunkkal közölni szíveskedjék. Egyben értesítünk minden unitáriust, hogy július hó elején rendezzük meg jubiláris ünnepségünket.



A D. F. Unitárius Nőszövetsége Cluj—kolozsvári tagozata május hó 12.-én d. u. szépen sikerült házi kötökét rendezte. A műsorban felolvasást tartott Csifó Nagy László, aki az amerikai nőkről érdekes megfigyeléseit adta elő igen élvezetes előadásban. Nagyszerűen hegedült Szabó László S. Kouba Paula zenetanár nő művészi zongorakisérete mellett. Kitűnően sikerült előadást tartott Hadházy Éva, aki nemcsak mint előadó, hanem mint szerző is igen tehetségesnek bizonyult. Ugyancsak a saját szerzeményeit énekelte és zongorán kísérte Rennerné sz. Halász Baba a közönség nagy hálájára és teljes megelégedésére. Kitűnő zongorajátékkal működött közre Kabán Béla, akit többször zajosan megtapsoltak. Végül pedig Szentmártoni Kálmánné a tőle megszokott művészi készséggel zongorán több feledhetetlenül kedves magyar népdalt játszott el. Műsor végső pontjánál a gondos rendezők teával és téstával kedveskedtek a nagy közönségnek. E szépen sikerült házi kötökének rendezői voltak: Gálffy Zsigmondné, dr. Ferenczy Sándorné, Kovács Irén, dr. Fazakas Jánosné, Bálint Domokosné, Rennerné Darkó Sárika.

Főlhívás a jövő évi (1938) naptár ügyében. A naptár szerkesztője arra kéri munkatársait, hogy a naptárba szánt cikkeket, közleményeket legkésőbb jelen év július hó 1-ig beküldeni sziveskedjenek. A naptár szellemi részét ugyanis még a nyár folyamán ki szeretnék nyomtatni, hogy hamarabb készen legyünk s szeptember hóra csak a névtár és a tulajdonképpeni naptári rész és a vásárok jegyzéke maradjon meg, amikor ezekről pontos adatokat nyerhetünk. A névtárba történő változásokat kérjük szeptember hó 1-ig beküldeni. Felkérjük tisztelendő lelkésztársainkat, hogy a naptárra vonatkozó megrendeléseiket július hó 1-ig (az előző gyakorlattól eltérően) tegyék meg s adjanak felhatalmazást, hogy a naptárak árát kongruájukból vagy más járandóságukból levonhassuk; akiktől választ nem kapunk, úgy tekintjük, hogy a mult évi megrendelést tartja fenn. Az el nem adott naptárak visszaküldésének ideje 1938 jan. 1. Ha időközben valaki nem tudja eladni naptárait, visszaküldés előtt sziveskedjék jelenteni, hogy mi intézkedhessünk azoknak olyan helyre küldéséről, ahol szükség van. Így időt és költséget spórolhatunk. Megtörtént ugyanis, hogy egyik községből visszaküldtek naptárt s a szomszédba pedig kértek. Ezáltal gyorsabban tudjuk elintézni az ügyet. Kolozsváron a nyomdaárak 30%-al drágultak. Mi csak abban az esetben tudjuk a régi áron (bruttó 12 lei) kiállítani a naptárt, hogyha a nyáron — az olcsóbb munkaidőben — a szellemi részt kinyomhatjuk. Ezért kérjük a cikkeknek július 1-ig okvetlen beküldését. Lelkésztársainkat és a naptárnak eddigi más barátait arra kérjük, hogy támogassanak az eddigi önzetlen buzgósággal.

Az Unitárius Naptár Szerkesztősége.



Személyi hír. Mélt. és főt. dr. Boros György püspök úr egy félévi (ápr. 25.—okt. 25-ig) szabadságot kért. Az E. K. Tanács a kérést teljesítette. A püspöki teendőket ez idő alatt dr. Varga Béla főjegyző úr látja el.

Huszonöt éves találkozó. Szíves tájékozással előre felhívom mindazoknak a volt osztálytársaimnak a figyelmét, akik az 1911—12. évben végeztek a Cluj—kolozsvári unitárius főgimnázium VIII. osztályát, hogy 25 éves osztálytársi találkozónkat folyó évi június hó második felében fogjunk megtartani az alma materben. A pontos napot idejében tudatni fogom. Addig is, kérem osztálytársaimat, különösen azokat, akiknek az elhelyezéssel vagy esetleg több napos itt tartózkodásukkal kapcsolatban valamely kívánságaik volnának, valamint azokat, akiknek címük az utóbbi években megváltozott s érintkezésünk hiánya miatt, tudják, hogy előttem ismeretlen, hogy kívánságaikat vagy új címüket velem levélben tudatni szíveskedjenek. Baráti szeretettel S. Nagy László szerkesztő, Cluj, Calea Marechal Foch 37. Románia.

Az Angol Unitárius Egyház évi nagygyűlését folyó év április 15 és 22 között tartotta, Londonban. A gyűléseket egy üdvözlő találkozó vezette be. Az Amerikából és Kanadából küldött üdvözletek után Erdő János köszöntötte angol testvéreinket mindnyájunk nevében. Az évi hivatalos jelentéseket mindennap egy-egy értekes előadás fűszerezte. A gyűlések változatosságát emelte az is, hogy az egyház keretén belül működő összes tagozatok: Vasárnapi Iskolai Szövetség, Antialkoholista Egyesület, Nők Szövetsége, Férfi Szövetség, Szociális munkát végző egyesület stb. ezekben a napokban tartották évi közgyűléseiket. Kivéve az Ifjusági Egyesületet, mely április 25-én Great Hucklowban tartja évi közgyűlését. Így, ki részt vett a gyűléseken, az alatt a néhány nap alatt, betekintést nyert az egész angol unitárius mozgalom életébe. Az évi nagygyűlés jelentőségét emeli az elnökválasztás. Minden évben új elnököt választanak az egyház élére és pedig felváltva egyházit és világit. 1936-ban dr. Mac Lachlan a manchesteri college igazgatója volt az elnök. 1937 évre dr. Biskop Harman orvost választották meg. Megemlítem, mert tudom mindnyájunk örömeire szolgálnak, hogy dr. Hall Alfréd újból és újból megértő szeretettel emlékezett meg a mi unitárius egyházunkról a gyűlések alkalmával. Nagy szerencsének tartom, hogy a Londonban töl-

tött félévem alatt alkalmam volt résztvenni ezeken a gyűléseken, hol mindenki tapasztalhatta, hogy komoly, nagy kérdéseket is meg lehet oldani mosolyogva, humorral fűszerezve, ha van szeretet és megértés az egyének között. Chesterfield, április 26.-án. *Szánthó Vilma.*

Halálozások. *Balázs Ferenc lelkész halála.* Lapunk zártakor értesültünk a régóta betegeskedő Balázs Ferenc szomorú haláláról. Temetése május hó 24-én volt Cheian—Mészkon rendkívüli nagy részvét mellett. Jövő számunkban visszatérünk rá s méltatni fogjuk. — *Özv. Mózes Mihályné,* néh. unitárius lelkészünk felesége 73 éves korában Clujon.—Kolozsváron elhunyt. Hat élőgyermeke, köztük Mózes Károly a gyógyszerészek szöv.-nek igazgatója s nagykiterjedésű rokonság gyászolja. Pihenjen csendesen, emléke legyen áldott! A temetési szertartást folyó hó 16-án dr. Kiss Elek tanár végezte. — *Bálint Jakabné,* sz. Gálffy Margit, Crişen-köröspataki áll. tanítónő, életének 26-ik, boldog házasságának 5-ik évében rövid szenvedés után f. hó 14-én meghalt. A korán elhunytat férjén, egyetlen kis leányán kívül, szülői Gálffy Ferenc Firtanuş—firtosmonostori ig. tanító és neje Fazakas Margit, valamint kiterjedt nagy család gyászolja. A korán elhunynak pihenése legyen csendes. A mélyen megszorodott lelkeknek pedig adjon megnyugvást és vigasztalást az isteni gondviselés és az együttérző baráti lelkeknek mélyen átértett részvéte!

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 22-től május 23-ig tagsági díjat fizettek: Gyallay P. Domokosné Cluj, özv. Farkas Mihályné Simeria, dr. Fazakas János Cluj (50 L.) 1934-re; Müller Géza 1936—1937-re, dr. Mikó Imre 1933—1934-re, id. Kovács Elek 1935—1936-ra, Sándor Gergely Ocland 1935—1936-ra (100 L.), Inczeffey Lajos Reghin 1937-re. Előfizetési díjat fizettek: Özv. Domján Péterné Cluj 1934—1936-ra, Valentin András Badeni, Nagy Sándor, György Sándor Şarmaş, Hajmási István Criş 1937-re, Székely János Cluj 1936—1937-re; Ambrus Lajosné, Aschauer Józsefné, Bacsoni Béláné, Bálint Jánosné id., Bálint Lászlóné, Bekey Ervinné, Bencze Dénesné, Benedek Dénesné, Benedek Sándorné, Benyovits Jenőné, Biró Lajosné, Bittermann Jenőné, Bobáncziné Simon Anna, Bunica Jánosné, Czopf Jánosné, özv. Czampa Gusztávné, Czifra Zsigmondné, Csibi Lajosné, Csoma Győzőné, Csüdör Béláné, Darkó Józsefné, Dávid Jenőné, özv. Demeter Dénesné, Derzsi Béláné, Dobra Dénesné, Elek Györgyné, Elekes Lajosné, Farkas Istvánné, Fazakas Józsefné, Fekete Gáborné Ferencz Istvánné, Gál Vilmosné, Gergely Jánosné, Gottfried Sándorné, Gyöngyösi Károlyné, Ilkey Elekné, Ilkey Ferencné, Ilyés Andrásné, Incze Gyuláné, Izsák Domokosné, Izsák Vilmosné, Jakab Vilmosné, Kacsó Sándorné, Kalmár Piroska, Kasper Jánosné, Keresztes Gyuláné, Keresztes Jánosné és özv. Kiss Istvánné Braşev 1936-ra.

Alapítói díjban fizettek: Gyallay P. Domokos Cluj 100 L-t, Incze Zsigmondné Hoghiz és Toók Mózes Aita-Mare 500—500 L-t. Cluj, 1937. május 22-én.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek. B. F. Goagiu-Gagy. A beküldött költeményt szívesen közölök, de terünk nem engedí. Ha legalább 40 oldalon je-

lenhetne meg a lap, akkor az ilyen helyi érdekű kérdésekre is rátérhetnénk. Tehát több előfizetőt! Legalább is még egyszer annyit, mint a mennyi van. Akkor nagyobb terjedelemben tudnók a lapot megjelentetni.

Cserkész hírek.

Cserkész csoportunkban lázas készülődés folyik a nyári táborozásra. A csapat több meghívást kapott, melyekkel a parancsnokság közelebről fog foglalkozni, hogy a cserkészfiuknak legmegfelelőbbet kiválassza. A táborozásról különben még bővebben fogunk írni.

Csapatunk otthonát meglátogatta a néhány napig városunkban időző *Henckinson* angol lelkész atyánkfia. Megelégedését és elismerését fejezte ki a látottak felett. Különösen a nyönyörtü vitorlázó repülőgép nyerte meg tetszését.

A hollandiai jamboree. A cserkészek idei világtalálkozójára hatalmas előkészületek folynak a tulipánok országában. Nagyszerű világeseménynek ígérkezik az a találkozó is, mely a világhírű Caarlemi virágkertészett közelében fog lezajlani. Ha az utlevélnehézségeket sikerül legyőzni, csapatunkat *Filep Imre* fogja képviselni a nagy találkozón.

Balázs Ferenc emlék-gyűlést tartott 25-én este főiskolás öregcserkész rajunk. Balázs Ferencet „cserkész szemmel” ismertette *Filep Imre* r. parancsnok. A megvitatás során kialakult általános vélemény szerint, a csodálatos életű Balázs Ferencet méltón nevezhetjük a legnagyobb unitárius cserkésznek. Az „öreg-raj” az elhunyt iránti kegyeletét és őszinte elismerését azzal akarja kifejezésre juttatni, hogy Balázs Ferenc nevét jelszavául választja és a jövőben cserkészprogramjának keretén belül igyekszik valóra váltani azokat a Balázs Ferenci eszméket, melyek a gyakorlatban is beváltak és rajta lesz, hogy az ő szellemében javítsa ki azokat a tévedéseket, melyeket ez a zseniális ember, maga nem szégyelte bevallani, igazi őszinte cserkészmódrá!

A „Berde-Mózsa” cserkész-csapat parancsnoksága, *Tóth Albert VIII. oszt.* és *Major László VIII. oszt.* örsvezetőket, munkájuk elismeréséül rajvezetőkké nevezte ki, a két gimnázista raj élére. Munkájukhoz sok sikert kívánunk. Minden jót! *R. Filep Imre* r. parancsnok.

Az „Unitárius Közlöny” megjelenik havonta.

Szerkesztő: **Benczédi Pál.**

Tipografia „PALLAS” könyvnyomda Cluj, Str. Vlahuța 3.

HARMONIUMOK

I ORGONÁK

WEGENSTEIN L. FIAI, Orgona- és Harmoniumgyár

Timișoara, III., Bul. Mihai Viteazul 30.

Alapított 1888. — Jutányos árak, ajánlat díjmentesen és kötelezettség nélkül.

templomi, iskolai, énekkari és házi használatra, minden nagyságban.

új művek, orgonajavítások, átépítések.